

YAZILI ANLATIM DERSİNİN SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ İLETİŞİM BECERİLERİ İLE OKUMA İLĞİ VE ALIŞKANLIKLARINA ETKİSİ

Nuri KARASAKALOĞLU

Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Aydın.

Asuman Seda SARACALOĞLU

Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Aydın.

Nurhak Cem DEDEBALİ

Dokuz Eylül İlköğretim Okulu Türkçe Öğretmeni, Bornova-İzmir.

Özet

Bu araştırmada Yazılı Anlatım dersinin sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıklarına etkisi incelenmiştir. Araştırmada Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı birinci sınıfta öğrenim görmekte olan 98 öğrenci yer almıştır. Veri toplama aracı olarak; Öğretmen İletişim Becerileri Ölçeği, Okuma İlğisi Ölçeği ve Okuma Alışkanlığı Anketi ile 5 sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada verilerin yüzde dökümleri alınmış, alt problemler doğrultusunda ilişkili t-testi uygulanmış ve korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Yazılı anlatım dersi sonrasında iletişim becerileri düzeylerinde ve okuma ilgisi puanlarında anlamlı bir yükselme gözlenmiştir. Sonuç olarak, sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri “yeterli” ve okuma ilgilerinin “orta” düzeyde bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: *Sınıf öğretmeni adayları, iletişim becerileri, okuma ilgi ve alışkanlıkları.*

THE EFFECT OF WRITTEN EXPRESSION COURSE ON PROSPECTIVE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS' COMMUNICATION SKILLS, READING INTEREST AND HABITS

Abstract

In this study, the effect of expression course course on prospective elementary school teachers' communication skills, reading interests and habits was investigated. The sample of the study consisted of 98 freshman at primary school teaching department of Adnan Menderes University. As data gathering instruments, Teacher Communication Skills Scale (Çetinkanat,

1997), Reading Interests Scale, Reading Habits expression questionnaire, (Dökmen, 1994) and also 5 questioned personal information form were used. In the data analysis, frequency, t-test and correlation co-efficient were calculated according to the sub problems. I was observed that there was a significant increase on prospective teachers' level of communication skills after getting written expression course. As a result, prospective elementary school teachers' communication skills were found as medium level.

Key Words: Elementary school teacher, communication skills, reading interest and habits.

1. Giriş

Bilişim çağı olarak nitelendirilen ve yeteneklerin daha da ön plana çıktığı günümüzde birey, yaşam alanı içerisinde, gereksinimlerini gidermek, duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşmak, bilgi kazanmak ve dengeli biçimde yaşayabilmek için toplumdaki diğer bireylerle iletişim kurmak zorundadır.

İletişimin en temel ögesi durumunda olan dilin etkili kullanımını, temel dil becerileri olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine bağlı olarak, eğitim alanındaki öğrenmelerin daha etkili bir şekilde gerçekleşmesine katkıda bulunmaktadır.

Bu konu üzerine yapılan araştırmalarda, lise ve üniversite öğrencilerinin iletişim yeterlikleriyle ilgili sorunlarının olduğu görülmektedir. Bu sorunlardan bazıları; topluluk içinde konuşamamak, karşı cinsle arkadaşlık etmekten çekinmek, ana-baba ile sorunlarını tartışamamak şeklinde ifade edilmektedir.

Mooney'in üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada, öğrencilerin en çok problemlendiği alanın üniversite ile ilgili, ikinci sırada ise, başkaları ile iletişim kurmaya ait sorunlarının olduğu saptanmıştır⁽²⁾. Başka bir araştırmada, Türkiye'de iletişim sorunlarının artma eğilimi gösterdiği vurgulanmaktadır. Çalışmada, duygu ve düşüncelerini açıkça söyleyememe, rahat konuşamama, özellikle yaş ve sosyal statü olarak daha üstün olanlarla rahat konuşamama, bir arkadaş grubuna girememe ve karşı cinsle arkadaş olamama başlıca iletişim sorunları olarak belirtilmektedir.⁽³⁾

Öğretmenlerin etkili iletişim becerilerine sahip olmaları gerektiği olmazsa olmaz bir zorunluluktur. Eğitim fakültesinden öğretmen olarak mezun olan bir kişinin kendini iyi ifade edebilmesi, okuma, yazma ve dinleme becerilerini yeterince kazanmış olması beklenmektedir. Ancak, ülkemizde eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, 1. sınıf ile 4. sınıf öğrencileri arasında iletişim becerileri yönünden anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Bu bulgu, eğitim fakülteleri programının iletişim becerileri yönünden yeniden sorgulanması gerektiğini düşündürmektedir⁽⁴⁾. Nitekim yapılan bazı araştırmalar^(3,5), ülkemizdeki iletişim sorunlarının artma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Üzerinde önemle durulması gereken husus, alanları ne olursa olsun tüm öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğrencileriyle ve birbir-

leri arasında iletişim kurmak durumunda olduklarının bilincinde olmalarıdır. Yapılan araştırmalar öğrenci başarısının, öğretmenin sınıf içindeki iletişim becerisiyle doğru-
dan ilişkili olduğunu göstermektedir. ^(6,7,8)

Eğitimin en önemli işlevlerinden biri de, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandır-
maktır. Okuma, insanda olumlu ilgilerin ve etkilerin uyanıp gelişmesine yardım et-
mekte ve kendi kendini eğitmesine katkıda bulunmaktadır⁽⁹⁾. Okuma alışkanlığı oku-
ma eylemine olan eğilimin yansımasıdır ve her eğilimin derinliği söz konusu eğili-
me ne kadar erken çağlarda başladığına bağlı olarak farklılıklar göstermektedir⁽¹⁰⁾.

Belli bir zaman diliminde okuma eylemine ayrılan süreye ya da okunan yayın sa-
yasına göre okur tiplerini belirlemeye yönelik bir takım standartlar bulunmaktadır. Örneğin American Library Association (1978), okuma alışkanlığı düzeylerini bireyle-
rin bir yıl içinde okudukları kitap sayısına göre üç tür altında sınıflandırılmaktadır⁽¹¹⁾.
Buna göre:

- Yılda okuduğu kitap sayısı 5'i geçmeyen az okuyan okur tipi,
- Yılda okuduğu toplam kitap sayısı 6 ile 11 arasında olanlar orta düzeyde okuyan okur tipi,
- Yılda okuduğu toplam kitap sayısı 12'yi aşan kişiler ise çok okuyan okur tipi olarak nitelendirilmektedir.

Ne var ki, ülkemizde özellikle çocukların ve gençlerin okuma alışkanlığının git-
tikçe azaldığı görülmektedir. Kitap okuyanların sayısı 1965'te % 27, 1980'de % 5.7,
1990'da % 2.5, 1997'de % 3.5 olarak belirlenmiş ve 1965'deki oranın onda birine ge-
rilediği ortaya konulmuştur⁽¹²⁾. Üniversite gençliği üzerine yapılan başka bir araştı-
rma, öğrencilerin % 92'sinin yeterince okumadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun
yanında, öğrencilerin % 49'unun en çok kitabı akademik eğitim yıllarında okuduğu,
ancak okuma alışkanlığını kazanamadıkları belirtilmiştir⁽¹³⁾. Bir başka araştırmada da
Japonların bir yılda ortalama 25, İsveçlilerin 10, Fransızların ise 7 kitap okuduğu; ül-
kemizde ise bir yılda altı kişiye yalnızca bir kitap düştüğü saptanmıştır ⁽¹⁴⁾.

Yüksek öğretim öğrencilerinin okuma davranışını belirleme konusunda Hacettepe
Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencileri üzerinde yapılan
diğer bir çalışmada, öğrencilerin yüksek öğrenim öncesi ve sonrasında okuma davra-
nışları arasında çok az bir değişimin olduğunu ortaya koymaktadır⁽¹⁵⁾. Aynı şekilde,
çeşitli araştırmalarda, ^(13,16,17,18,19,20,21,22) gençlerin okuma alışkanlığının oldukça yeter-
siz bulunduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının okuma
alışkanlıklarının incelenmesi gerektiğinin ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Dil eğitiminde yazma becerilerinin geliştirilmeye çalışılması temel hedeflerden bi-
risidir. Nitekim Kavcar (1999) da, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştiri-
lmesi gerektiğini vurgulamış ve dille iletişimin bir yönünün anlama diğer yönünün
ise anlatma olduğunu belirtmiştir. Bir anlatma becerisi olan yazmada başarıya ulaşıl-
ması için gerekenler; istek ve çaba, cümle bilgisi, noktalama ve yazım kuralları, oku-

ma, plan yapma ve kontrol etme olarak özetlenmiştir⁽²³⁾.

Yazılı anlatım konusunda yapılan bir araştırmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin bir kompozisyon kâğıdında ortalama 23 cümle kullandıkları ve bunların yaklaşık bir tanesinin hatalı olduğu tespit edilmiştir. Eğitim fakültesinde yetişen bir öğretmenin dil becerileri yönünden güçlü olması beklenmektedir⁽²⁴⁾. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının anlatma becerilerinden biri olan yazma becerisini geliştirmek için eğitim fakültelerinin birinci sınıf öğretim programlarına “Yazılı Anlatım ” dersi konulmuştur.

Buna göre, eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin geliştirilmesi ve onlara okuma alışkanlığı kazandırılması yazılı anlatım dersinin amaçları arasında yer almaktadır. Yazılı anlatım derslerinde bu amaçların ne kadarına ulaşılabildiğinin belirlenmesinin ilgili konuda çalışan araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Yazılı anlatım dersini almadan önce ve dersi aldıktan sonra sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri toplam puanları farklılaşmakta mıdır?
2. Yazılı anlatım dersini almadan önce ve dersi aldıktan sonra sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi puanları farklılaşmakta mıdır?
3. Yazılı anlatım dersini almadan önce ve dersi aldıktan sonra sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıkları farklılaşmakta mıdır?

2. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Başarı düzeyinin belirlenmesinde, “umulanın gerçekleşip gerçekleşmediğini, gerçekleştiyse ne derece gerçekleştiğini anlamak için öğrenci davranışındaki değişimin yönünün ve miktarının bilinmesine gerek vardır”⁽²⁵⁾. Eldeki araştırmada, Yazılı Anlatım dersinin hedeflerine ulaşılabilirlik düzeyi bakımından değerlendirilmesi amacıyla deneysel yöntem içinde yer alan önce-sonra deseni (the before and after design) kullanılmış olduğundan, araştırma yarı deneysel modeldedir.

Önce-sonra deseni, herhangi bir denel işlemde ya da sürece müdahalede bulunmaksızın, mevcut durumda program hedeflerinin gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi olanağını sunmaktadır. Nitekim Akpınar (1998: 35) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da bu desen kullanılmıştır⁽²⁶⁾. Önce-sonra deseninde, kontrol ya da karşılaştırma grubu bulunmaması nedeniyle, gerçekçi sonuçlara ulaşmak için seçilen örneklem gru-

buna programın başında ve sonunda uygulanacak testler tüm gruplara aynı zaman dilimi içinde verilmeli, hedeflere ulaşabilme düzeyinde etkili olabileceği düşünülen değişkenler de irdelenmelidir ^(27,28,17).

Bu araştırmada hedeflere ulaşabilme düzeyinde etkili olabileceği düşünülen, iletişim becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları ele alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma evreni olarak ise, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi seçilmiştir. Araştırma örnekleminde, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalı öğrencileri yer almaktadır. Toplam 104 öğrenci örnekleme yer almakla birlikte, önölçüm ve sonölçüm uygulamalarının herhangi birisine katılmayan öğrenciler, araştırma kapsamının dışında tutulmuştur. Bu nedenle 6 öğrencinin verilerinin eklenmesi nedeniyle toplam 98 öğrenci araştırmada yer almış olup, % 58.2'i (n=57) kız ve % 40.2'si (n=41) erkektir. Yaş ortalaması ise 20.293 ± 1.95 'tir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; Öğretmen İletişim Becerileri Ölçeği ⁽²⁹⁾, Okuma İlgisi Ölçeği ve Okuma Alışkanlığı Anketi ⁽³⁰⁾ ile 8 sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır.

Öğretmen İletişim Becerileri Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Çetinkanat (1998) tarafından yapılan ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı, .81 olarak bulunmuştur. Eldeki araştırmada ise, ölçeğin güvenirlik katsayısı önölçüm için .90 ve sonölçüm için de .89 olarak hesaplanmıştır. Toplam 44 sorudan oluşan ölçeğin empati, saygınlık, eşitlik, etkililik ve yeterlilik olmak üzere beş alt boyutu bulunmaktadır. Toplam 44 sorudan oluşan ölçeğin empati boyutunda 10, saygınlık boyutunda 10, eşitlik boyutunda 10, etkililik boyutunda 10, ve yeterlilik boyutunda ise 4 madde yer almaktadır. Ölçekte yer alan maddeler 6'lı dereceleme ile, 1=hiçbir zaman ve 6=her zaman olmak üzere cevaplandırılmaktadır. Ancak 2, 23 ve 40 numaralı maddeler ters puanlanmaktadır (her zaman=1, ...hiçbir zaman=6 gibi). Ölçekten en az puan 44, en fazla ise 264 puan alınabilmektedir. Yüksek puanlar iletişim becerilerinin yeterli olduğunu ifade etmektedir. Eldeki araştırmada toplam puanlar irdelenmiştir.

Okuma İlgisi Ölçeği: Araştırmada katılımcıların okuma ilgisi Dökmen (1994) tarafından geliştirilen araç ile ölçülmüştür. 20 maddeden oluşan 5'li Likert tipi ölçeğin test-tekrar test güvenirliği $r = .78$ olarak bulunmuştur. Eldeki araştırmada ise ölçeğin güvenirlik katsayısı önölçüm için .71 ve sonölçüm için .82 olarak hesaplanmıştır. Yüksek puanlar okuma ilgisinin de yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Okuma Alışkanlığı Anketi: Dökmen (1994) tarafından geliştirilen Okuma Alışkanlığı Yetişkinler Formu Anketi, 17 maddeden oluşan bir araçtır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmanın amaçları doğrultusunda frekans ve yüzde dökümleri alınmış, ilişkili örneklemeler için t-testi uygulanmıştır. Araştırmada SPSS 12.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Önem düzeyi ise .05 olarak alınmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Yazılı Anlatım Dersi ve İletişim Becerileri

Yazılı Anlatım dersini almadan önce ve dersi aldıktan sonra sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri toplam puanları ilişkili örneklemeler için t-testi ile çözümlenmiş ve bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının İletişim Beceri Toplam Puanlarına İlişkin Önölçüm ve Sonölçüm Sonuçları

Ölçüm	N	X	S	Sd	t	p
Önölçüm	98	215,255	16,122	97	-6,365	.000
Sonölçüm	98	226,918	13,612			

Sınıf öğretmeni adaylarının Yazılı Anlatım dersi sonrasında iletişim becerilerinde anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur [$t_{(97)} = -6,365, p < .01$]. Öğrencilerin dönem başındaki iletişim becerileri puan ortalaması $x = 215,255$ iken, Yazılı Anlatım dersini aldıktan sonra $x = 226,918$ 'e yükselmiştir. Bu durum, Yazılı Anlatım dersinin öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Bu konu üzerine yapılan bir araştırmada, öğretmen adaylarının iletişim becerileri puan ortalamaları benzer düzeyde bulunmuştur⁽³¹⁾. Başka bir araştırmalarında da, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri iletişim becerilerinde, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi öğrencilerinden daha yüksek puanlar elde etmişlerdir⁽²⁰⁾. Bu araştırmada da öğretmen adaylarının iletişim becerileri puanlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda, öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Yazılı Anlatım Dersi ve Okuma İlgisi

Yazılı Anlatım dersini almadan önce ve dersi aldıktan sonra sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgisi toplam puanlarına ilişkin veriler ilişkili örneklemeler için t-testi ile çözümlenmiş ve bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma İlgisi Toplam Puanlarına İlişkin Önölçüm ve Sonölçüm Sonuçları

Ölçüm	N	x	S	sd	T	p
Önölçüm	98	51,1224	9,0568	97	-9,834	.000
Sonölçüm	98	56,6327	7,4893			

Sınıf öğretmeni adaylarının Yazılı Anlatım dersi öncesi ve sonrası durumları karşılaştırıldığında, okuma ilgisi puanlarında anlamlı bir artış olduğu saptanmıştır [$t_{(97)} = -9,834$, $p < .01$]. Öğrencilerin dönem başındaki okuma ilgisi puan ortalaması $x = 51,12$ iken, Yazılı Anlatım dersini aldıktan sonra $x = 56,63$ 'e yükselmiştir. Buna göre, Yazılı Anlatım dersinin öğrencilerin okuma ilgilerinin geliştirilmesinde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin okumaya yönelik ilgilerinin kullanılan ölçeğin nitelik sınıflamasına göre "orta" düzeyde olduğu görülmektedir. Bu yargı, Dökmen (1990), McCoy ve arkadaşları (1991), Stone ve Wu (1993), Tıpaldı (1999), Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin (2003), Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu (2006), Sağlam, Suna ve Çengelci (2007), Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Yenice (2007) ile Aslantürk ve Saracaloğlu (2010) tarafından yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir^(32,33,34,35,18,17,20,36,21,22).

Yazılı Anlatım Dersi ve Okuma Alışkanlığı

Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarına ilişkin bulgular frekans ve yüzde dökümleri alınarak incelenmiştir. Öğrencilerin derslerinden arta kalan zamanlarda okudukları materyaller ve sıklığına ilişkin yanıtları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3'te de görüldüğü gibi, öğrencilerin sırasıyla gazete, sanat kitapları (roman, hikâye, vb.), çeşitli dergiler, kültür kitapları (deneme, vb.), bilim teknik dergisi, bilimsel kitaplar ve mizah dergisi okuduğu saptanmıştır. Öğrencilerin dönem sonundaki ölçümleri incelendiğinde, en çok okunan materyallerin; gazete, sanat kitapları (roman, hikâye, vb.), çeşitli dergiler, bilimsel kitaplar, bilim teknik dergisi, kültür kitapları (deneme, vb.) ve mizah dergisi şeklinde sıralandığı görülmektedir. İlk üç sırada okunan materyallerin aynı kalmasına rağmen, önölçümde beşinci sırada yer alan bilimsel kitapların dördüncü sıraya yükselmesi, öğrencilerin üniversitede öğrenim görmesinin getirdiği sorumluluk bilincini ortaya koymasından dolayı bulunmuştur.

Tablo 3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dönem Başı ve Sonunda Okudukları Materyallerin Türleri ve Sıklığı

Tür		Hiç		Çok az		Orduka		Çok Fazla		Toplam	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gazete	Dönem Başı	-	-	18	18,4	53	54,1	27	27,6	98	100,0
	Dönem Sonu	-	-	11	11,2	57	58,1	30	30,6	98	100,0
Mizah	Dönem Başı	24	24,5	49	50,0	18	18,4	7	7,1	98	100,0
	Dönem Sonu	20	20,4	54	55,1	17	17,3	7	7,1	98	100,0
Bilim Teknik	Dönem Başı	18	18,4	52	53,1	22	22,4	6	6,1	98	100,0
	Dönem Sonu	12	12,2	57	58,1	23	23,4	6	6,1	98	100,0
Çeşitli Dergiler	Dönem Başı	12	12,2	36	36,7	44	44,9	6	6,1	98	100,0
	Dönem Sonu	11	11,2	33	33,6	47	47,9	7	7,1	98	100,0

Sanat Kitapları	Dönem Başı	4	4,1	23	23,5	38	38,8	33	33,7	98	100,0
	Dönem Sonu	4	4,1	19	19,3	40	40,8	35	35,7	98	100,0
Kültür Kitapları	Dönem Başı	24	24,5	38	38,8	30	30,6	6	6,1	98	100,0
	Dönem Sonu	27	27,5	42	42,8	24	24,4	5	5,1	98	100,0
Bilimsel Kitaplar	Dönem Başı	21	21,4	43	43,9	26	26,5	8	8,2	98	100,0
	Dönem Sonu	10	10,2	40	40,8	35	35,7	13	13,2	98	100,0

Eldeki araştırma bulgusu çeşitli araştırmalar (Russikoff ve Pilgreen, 1994; Sheorey ve Mokhtari, 1994; Ataklı, 2000; Esgin ve Karadağ, 2000; Zhiming, 2000; Semerci, 2002; Yılmaz, 2002; Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003; Şahiner, 2005; Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu, 2006; Akca, 2008; Erişkon Cangil, 2008; Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010) ile de desteklenmektedir^(37,38,39,13,40,16,41,18,42,20,43,44,22).

Sınıf öğretmeni adaylarının dönem başında ve dönem sonunda okudukları kitap ve dergi sayıları incelenmiş ve bu bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4'te de verildiği üzere, sınıf öğretmeni adaylarının % 17.3 (n=17)'ü hiç kitap okumadığını ifade ederken, % 25.5 (n=25)'i bir, % 34.7 (n=34)'si iki, % 12.2 (n=12)'si üç, % 10.2 (n=10)'si dört ve daha fazla kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 35.7 (n=35)'si hiç dergi okumadığını belirtirken, % 9.2 (n=9)'si bir, % 27.6 (n=27)'si iki, % 8,2 (n=8)'si üç, % 19.4 (n=19)'ü dört ve daha fazla dergi okuduklarını ifade etmişlerdir. Eldeki araştırma bulgusu ile Esgin ve Karadağ (2000), Yılmaz (2002), Şahiner (2005) ile Yılmaz, Köse ve Korkut (2009) tarafından yapılan araştırma bulguları birbirini destekler niteliktedir^(13,41,42,45).

Tablo 4. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dönem Başındaki ve Sonundaki Ayda Okudukları Kitap ve Dergi Sayısının Karşılaştırılması

Kitap / Dergi Sayısı	Hiç		Bir		İki		Üç		Dört ve +		Toplam		
	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Kitap	Dönem Başı	17	17,3	25	25,5	33	16,3	34	34,7	12	12,2	98	100,0
	Dönem Sonu	-	-	21	21,4	45	45,9	23	23,5	9	9,2	98	100,0
Dergi	Dönem Başı	35	35,7	9	9,2	27	27,6	8	8,2	19	19,4	98	100,0
	Dönem Sonu	21	21,4	30	30,6	18	18,4	13	13,3	16	16,3	98	100,0

Dönem sonunda ise öğrencilerin tamamının en az bir kitap okudukları görülmektedir. Şöyle ki, öğretmen adaylarının % 21.4 (n=21)'ü bir, % 45.9 (n=45)'ü iki, % 23.5 (n=23)'i üç, % 9.2 (n=9)'si dört ve daha fazla kitap okuduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 21.4 (n=21)'ü hiç dergi okumazken, % 30.6 (n=30)'sı bir, % 18,4 (n=18)'ü iki, % 13.3 (n=13)'ü üç, % 16.3 (n=16)'ü dört ve daha fazla dergi okuduklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda, Yazılı Anlatım dersinin okuma ilgi ve alışkanlığı üzerinde olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Öğrenciler dönem başında ayda ortalama 1.7 kitap ve 1.6 dergi okumaktadırlar.

Dönem sonunda ise bu oranlar sırasıyla 2.2 ve 1.7'dir. Bu bulgu, Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu (2006), Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Yenice (2007) ile Aslantürk ve Saracaloğlu (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulgularıyla örtüşmektedir^(20,21,22). Ayrıca çeşitli araştırmalarda (Dökmen, 1990, 1994; Sağlamtuğ, 1990; Esgin ve Karadağ, 2000; Zhiming, 2000; Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003; Filiz, 2004) öğrencilerin ayda yaklaşık 2.2 ila 5.7 adet kitap okudukları belirlenmiştir^(32,30,46,13,40,18,19). Eldeki araştırmada öğretmen adaylarının ayda okuyabildikleri 1.7 ve 2.2'lik ortalama kitap sayısı, söz konusu araştırmalardaki ortalamalardan oldukça düşüktür. Bununla birlikte, dönem sonunda okunan kitap sayısının artmış olması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ayrıca uluslararası ortalamalar dikkate alındığında, öğretmen adaylarının orta düzeyde okuyanlar grubuna girdikleri de söylenebilir.

Sınıf öğretmeni adaylarının okuma yeterliklerine ilişkin görüşleri Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yeterince Kitap Okuyabilme Durumuna İlişkin Dönem Başı ve Dönem Sonu Görüşlerinin Karşılaştırılması

Yeterince Kitap Okuyabilme Durumu	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam	
	n	%	N	%	n	%	n	%
Dönem Başı	6	6,1	28	28,6	64	65,3	98	100,0
Dönem Sonu	24	24,5	33	33,7	41	41,8	98	100,0

Sınıf öğretmeni adaylarının yalnızca % 6.1 (n=6)'sı dönem başında "yeterince" kitap okuduklarını belirtirken, % 65.3 (n=64)'ü yeterince okumadığını dile getirmişlerdir. Ayrıca katılımcıların %28.6 (n=28)'sı da "kısmen" yanıtını vermiştir. Dönem sonunda ise öğrencilerin %24,5 (n=24)'i yeterince okuduğunu ifade ederken, % 33,7 (n=33)'si kısmen okuduğunu ve % 41.8 (n=41)'i de yeterince okumadığını belirtmişlerdir. Buna göre Yazılı Anlatım dersinin öğrencilerin okuma alışkanlığını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Bununla birlikte eldeki araştırmada, öğretmen adaylarının beşte ikisinin yeterince kitap okumadıkları saptanmıştır. Bu bulgu, çeşitli araştırma sonuçları (Dökmen, 1990; McNinch ve Steelman, 1990; Esgin ve Karadağ, 2000; Semerci, 2002; Balcı, 2003; Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003; Şahiner, 2005; Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu, 2006; Kolaç, 2007; Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Yenice, 2007; Odabaş, Odabaş ve Polat, 2008; Yılmaz, Köse ve Korkut, 2009; Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010) ile tutarlı bulunmuştur^(32,47,13,16,48,42,20,49,21,10,45,22).

Öğretmen adaylarının yeterince okuyamama nedenlerine ilişkin görüşleri Tablo 6'de verilmiştir.

Tablo 6. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yeterince Kitap Okuyamama Nedenlerinin Karşılaştırılması

Okuyamama Nedenleri		Biraz uygun		Oldukça uygun		Çok uygun		Toplam	
		n	%	n	%	n	%	n	%
Zaman Bulamama	Dönem başı	47	48,0	36	36,7	15	15,3	98	100,0
	Dönem sonu	31	31,6	38	38,8	29	29,6	98	100,0
Yorgun olma	Dönem başı	38	38,8	42	42,9	18	18,4	98	100,0
	Dönem sonu	28	28,6	39	39,8	31	31,6	98	100,0
TV seyretmeyi tercih etme	Dönem başı	52	53,1	39	39,8	7	7,1	98	100,0
	Dönem sonu	43	43,8	41	41,8	14	14,2	98	100,0
Sohbetin daha çekici olması	Dönem başı	42	42,9	41	41,8	15	15,3	98	100,0
	Dönem sonu	40	40,8	43	43,9	15	15,3	98	100,0
Kitap fiyatlarının yüksek olması	Dönem başı	26	26,5	32	32,7	40	40,8	98	100,0
	Dönem sonu	32	38,8	37	37,7	29	19,4	98	100,0

Dönem başında öğretmen adaylarının yeterince kitap okuyamama sebepleri, Tablo 6'de de görüldüğü gibi, önem sırasına göre “yorgun olma, dostlarla/arkadaşlarla sohbetin daha çekici olması, işlerden/derslerden vakit bulamama ve televizyon seyretmeyi tercih etme” şeklinde sıralanmıştır. Dönem sonunda ise bu nedenlerin öncelik sıralarının; yorgun olma, işlerden/derslerden vakit bulamama, kitap fiyatlarının yüksek olması, dostlarla/ arkadaşlarla sohbetin daha çekici olması ve televizyon seyretmeyi tercih etme şeklinde değiştiği görülmektedir. Bu bulgular, çeşitli araştırmalarla (Dökmen, 1994; Tipaldı, 1999; Esgin ve Karadağ, 2000; Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003; Gömleksiz, 2005; Odabaş, 2005; Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu, 2006; Yılmaz, 2006; Kolaç, 2007; Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Yenice, 2007) da desteklenmektedir^(30,35,13,18,50,14,20,51,49,21).

Özetle, sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıklarının “yetersiz” olduğu söylenebilir. Bu vargı, çeşitli araştırmalarla da desteklenmektedir (Dökmen, 1990; McNinch ve Steelman, 1990; LaBonty, 1991; McCoy ve ark, 1991; Andrews, 1992; Meyer, 1993; Timbs, 1993; Esgin ve Karadağ, 2000; Semerci, 2002; Balcı, 2003; Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003; Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu, 2006; Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Yenice, 2007; Kolaç, 2007; Odabaş, 2007; Odabaş ve Polat, 2008; Yılmaz, Köse ve Turgut, 2009) ^(32,47,52,33,53,54,55,13,16,48,18,20,21,49,10,45).

Ayrıca Tablo 7'de de verildiği gibi, okuma ilgisi toplam puanları ile ayda okunan kitap ($r=.21$; $p=.037$) ve sahip olunan kitap sayısı ($r=.367$, $p=.001$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra ayda okunan kitap ile dergi arasında da ($r=.21$, $p=.037$) pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Tablo 7. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma İlgisi Toplam Puanları ve Çeşitli Değişkenlere İlişkin Toplam Puanlarına İlişkin Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6
1. Okuma İlgisi Toplam						
2. İletişim Becerisi Toplam	-.041					
3. Yaş	.106	-.198				
4. Ayda Okunan Kitap Sayısı	.212*	-.013	.155			
5. Ayda Okunan Dergi Sayısı	.172	.071	.058	.211*		
6. Sahip Olunan Kitap Sayısı	.367**	.042	.157	.204*	.098	
7. Aile Geliri	-.073	.002	-.049	.023	-.078	.136

4. Sonuç ve Öneriler

Eldeki araştırmada; Yazılı Anlatım dersinin sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri, okuma ilgisi ve okuma alışkanlıkları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin “yeterli” düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Bu durum, onların gelecekte başarılı öğretmenler olacağını düşündürmektedir. Öğrencilerin okumaya yönelik ilgilerinin ise, “orta” düzeyde olduğu saptanmıştır. Okuma alışkanlıklarının ise Yazılı Anlatım dersinin etkisi ile görece olarak yükseldiği görülmekle birlikte, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmakla yükümlü olan sınıf öğretmeni adayları için “yeterli” düzeyde olmadığı söylenebilir.

Araştırma bulguları ışığında aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Araştırmada Yazılı Anlatım dersinin öğretmen adaylarının iletişim becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenliğinin öğrencilerin eğitim sürecindeki önemi düşünülerek özellikle bu alanda öğretmen olacak adayların iletişim becerilerinin geliştirilmesine daha fazla önem verilmelidir.

2. Eğitim Fakültesindeki “Yazılı Anlatım” dersi programı yeniden gözden geçirilerek öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarını geliştirici öğrenme-öğretme süreçleri oluşturulabilir.

3. Türkçe Yazılı ve Sözlü Anlatım dersleriyle ilişkilendirilerek kitap okuma etkinliklerine yer verilmelidir.

4. Tüm öğrencilerin kitaba ulaşma olanaklarını arttırmak gereklidir. Bu nedenle üniversite ve fakülte kütüphanelerinin zenginleştirilmesi ve daha işlevsel kılınması yararlı olacaktır. Bu konuda özel kişi veya kurumlardan da destek sağlanabilir.

5. Akademik birimlerinin ve üniversite yönetiminin desteği ile öğrencilerin okuma toplulukları oluşturması sağlanmalıdır. Bu konuda üniversite yönetiminin en önemli görevi okuma toplulukları tarafından istenen ve kütüphane tarafından önerilen kaynakları sağlamak ve geliştirilen programları bütünüyle desteklemektir.

6. Öğrencilerin en çok gazete ve sanat kitapları okudukları sonucu ortaya çıkmış-

tır. Eğitim fakültelerinde okuma odaları oluşturularak ilgi duyulan alanlarda ve süreli yayınlar bu odalar için temin edilebilir.

5. KAYNAKLAR

1. Yeşilyaprak, B., Üniversite Gençliğinin Psikolojik Sorunları, Psikoloji Dergisi, Sayı: 20, Ankara, 1986.
2. Kılıç, M., Değişik Psikolojik Arazilara Sahip Olan ve Olmayan Öğrencilerin Sorunları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1987.
3. Çulha, M. ve Dereli, A., Atılganlık Eğitimi Programı, Psikoloji Dergisi, Sayı: 21, Sayfa:124, Ankara, 1987.
4. Dilekmen, M., Başçı, Z. ve Bektaş, F., Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerileri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:2, Sayfa:231, Erzurum, 2008.
5. Özer, A. K., İletişimsizlik Becerisi, Varlık Yayınları, Sayfa: 406, İstanbul, 1995.
6. Davies, L. ve Iqbal, Z., Tensions in teacher training for school effectiveness the of Pakistan, School Effectiveness and School Improvement, Sayı: 2, Sayfa:266, 1997.
7. Pektaş, S., Sözel Olmayan Öğretmen Davranışlarının Öğretime Etkileri, Çağdaş Eğitim, Cilt: 14, Sayı:148, Sayfa: 36, 1989.
8. Weis, L., Combleth, C., Zeeichner, K.M. ve Appie M.W., Curriculum For Tomorrow's Schools. Buffalo Research institute an Education for Teaching Graduate School of Education, State University of New York: May, 1-28. New York, 1990.
9. Tezcan, M., Boş Zamanlar Sosyolojisi, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1983.
10. Odabaş, H., Odabaş, Z.Y., Polat, C., Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği, Bilgi Dünyası Cilt: 9 Sayı: 2, Sayfa: 431, Ankara, 2008.
11. Yılmaz, B. Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarında Ebeveynlerin Duyarlılığı, Bilgi Dünyası, Cilt 5, Sayı: 2, Sayfa:136, Ankara, 2004.
12. Özen, F., Türkiye'de Okuma Alışkanlığı ve Öğretmenin Sorumluluğu, Eğitim Sen Demokratik Eğitim Kurultayı, (2-6 Şubat 1998). Sayfa: 571, Ankara, Volkan Matbaası, 1998.
13. Esgin, A. ve Ö. Karadağ., Üniversite Öğrencilerinde Okuma Alışkanlığı, Popüler Bilim, Sayı: 82, Sayfa:19, 2000.
14. Odabaş, H., Ülkemizde Okuma Alışkanlığı ve Eleştirel Okuma,2005, http://www.humanity.ankara.edu.tr/bilgibelge/ogrelfiles/ho/Ulkmzde_okm_al_ve_el_okm.doc, (Erişim tarihi: Şubat, 2010).
15. Ersoy, A., Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları, Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 209-214, 2007.
16. Semerci, Ç., Türk Üniversitelerinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları, Eğitim ve Bilim, Cilt:27 Sayı: 125, Sayfa: 43, 2002.
17. Balcı, A., Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler, Ankara, PegemA Yayıncılık, 2001.
18. Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N. ve O. Serin., Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarının Etkileyen Faktörler, Eğitim Araştırmaları Dergisi, Cilt: 4, Sayı:12, Sayfa:158, 2003.
19. Filiz, K., Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Meslekle İlgili Okuma ve Araştırma Alışkanlıkları, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 2 Sayfa: 231, 2004.

20. Saracaloğlu, A.S., Yenice, N., Karasakaloğlu, N., Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerileri ile Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki, III. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Çanakkale, 2006.
21. Saracaloğlu, A.S., Karasakaloğlu, N., Yenice, N., Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri ile Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki, VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, 27-29 Nisan 2007, 384-389. Eskişehir, 2007.
22. Aslantürk, E. ve Saracaloğlu, A. S. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma İlgi ve Alışkanlıklarının Karşılaştırılması, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Hakem kontrolünde)
23. Kavcar, C., Edebiyat ve Eğitim, Ankara, Engin Yayınevi, 1999.
24. Ungan, S. ve Arıcı, A. F., Yazılı Anlatım Becerileri Açısından İngiliz Dili ve Edebiyatı Öğrencileri ile Türkçe Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Karşılaştırılması, XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirisi, Muğla, 2006.
25. Tekin, H., Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Ankara, Yargı Kitabevi, 2000.
26. Akpınar, B., Meslek yüksekokulu makine programı malzeme teknolojisi I dersi programının ön-son test sonuçları ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi, Malatya İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998.
27. Fitz-Gibbon C.T. and Morris,L.L., How To Design A Program Evaluation, Beverly Hills, California, Sage Publications Inc, 1988.
28. Erden, M., Eğitimde Program Değerlendirme, Ankara, Pegem Yayıncılık, 1995.
29. Çetinkanat, C., Öğretmen Adayları ve Müfettişlerin Bakış Açısından Öğretmen İletişim Becerileri. Eğitim Yönetimi, Cilt: 4, Sayı:14, Sayfa: 209, 1998.
30. Dökmen, Ü., Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psikososyal Bir Araştırma, İstanbul, MEB Yayınları, 1994.
31. Saracaloğlu, A. S., Özkütük, N. ve Silkü, A., Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri. X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 7-9 Haziran 2001. Cilt III, Sayfa: 1754, 2001.
32. Dökmen, Ü., Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Okuma Becerileri, İlgileri, Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 2, Sayfa: 394, 1990.
33. McCoy, D. & Others., Surveys of Independent Reading: Pinpointing the Problems, Seeking the Solutions, Paper presented at the Annual Meeting of the College Reading Association, (Cristal City, VA, Oct 31-Nov 3, 1991). ERIC ED341021,1991.
34. Stone, G. and L. Wu., Influences of Gender and Adolescents Pleasure Book Reading on Young Adult Media Use.” Paper presented at the Annual Meeting of the Association for Education in Journalism and Mass Communication, (76th, Kansas City, MO. August 11-14), ERIC ED361682. 1993.
35. Tipaldi, E. I. (1999). “Squeezing Reading into our Students’ Lives”. ><http://www-unix.oit.umass.edu/~cmoran/wmwp/tipaldi.htm>> (Erişim tarihi: Nisan 2001).
36. Sağlam, M., Suna, Ç., Çengelci, T. Sınıf Öğretmenliği ile Diğer Öğretmenlik Programları Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Düzeylerinin Karşılaştırılması. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Eskişehir, 2007.
37. Russikoff, K. A. and J. L. Pilgreen., Shaking the Tree of ‘Forbidden Fruit’: A Study of Light Reading, Reading Improvement, Cilt:31, Sayu: 2, Sayfa:122, 1994.

38. Sheorey, R. and K. Mokhtari., *The Reading Habits of Developmental College Students at Different Levels of Reading Proficiency, Reading Improvement*, Cilt: 31, Sayı:3, Sayfa: 156, 1994.
39. Ataklı, A., Türkiye’de Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Alışkanlığı Üzerine Görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:19, Sayfa: 20, 2000.
40. Zhiming, L. (2000). “Reading is on the Rise in China”. <http://www.honco.net-7100days/02/200-0526.liu.html>> (Erişim tarihi: Mayıs 2001).
41. Yılmaz, B., Ankara’da İlköğretim Öğretmenlerinin Okuma ve Halk Kütüphanesi Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. Türk Kütüphaneciliği, Cilt:16, Sayı:4, Sayfa: 441, 2002.
42. Şahiner, Y., İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Okuma Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkları Etkileyen Faktörler (Elmadağ İlçesi Örneği), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. 2005.
43. Akca, Ç., İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerine Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma-da Türkçe Öğretmenlerinin Rolü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi, 2008.
44. Erişkon Cangil, B., [Okumayı Öğretmek - Almanca Öğretmen Adayı Gençlerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları](#). Gençliğin İzdüşümü, Nilüfer Tapan Armağan Kitabı, Yay. Haz. Nilüfer Kuruyazıcı. İstanbul: Multilingual, 2008.
45. Yılmaz, B., Köse, E., Korkut, Ş., Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma, Türk Kütüphaneciliği, Cilt: 23 Sayı:1, Sayfa: 22, 2009.
46. Sağlamlı, T., Türkiye’de Üniversite Kütüphanecilik Bölümlerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Özgür Zaman Dışı Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma, Türk Kütüphaneciliği, Sayı: 4, Sayfa: 3, 1990,
47. McNinch, G. W. and Steelman, P., Perceived Reading Status Of Teacher Education Students, Reading Improvement, Cilt: 27, Sayı: 3, Sayfa: 203, 1990.
48. Balcı, V., Ankara’daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması. Milli Eğitim Dergisi, Sayı 158, 2003.
49. Kolaç, E., Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuyucu Profilleri. Anadolu Üniversitesi VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 27-29 Nisan 2007.
50. Gömleksiz, M. N., Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 1, Sayı:1, 2005.
51. Yılmaz, Z. A., Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığı, İlköğretim Online, Cilt: 5, Sayı: 1, 2006.
52. LaBonty, J., College Students as Readers, Reading Horizons, Cilt: 32, Sayı: 1, Sayfa: 21, 1991.
53. Andrews, S. V., Becoming serious writers/readers: providing encouragement and contexts for learning. Paper presented at the Annual Indiana Teachers Applying Whole Language Conference. (Terre Haute, IN, Feb 22, 1992). ERIC ED345230.
54. Meyer, R. J., Preservice Teachers’ Literacy Autobiographies and Teacher Development. Paper presented at the Annual Meeting of the National Reading Conference. (Charleston, SL, Dec 1, 1993). ERIC ED367620.
55. Timbs, L. C. Jr., From Couch Potatoes to Readers: Enriching Undergraduate Education, Journalism Educator, Cilt: 48, Sayı: 2, Sayfa: 81, 1993.